

บทสัมภาษณ์พ่อครัวชาวไทยในรัสเซีย

คุณทองสุข จันนานอม หรือ คุณทอม (คนที่ 2 จากขวามือ) ซึ่งเป็นชื่อที่รู้จักกันในหมู่คนไทยในรัสเซีย ในฐานะพ่อครัวไทยคนแรกที่มาทำงานที่ประเทศรัสเซีย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 และเคยได้รับเกียรติปรุงอาหารไทยถวายสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เมื่อครั้งที่เสด็จเยือนสหพันธรัฐรัสเซียอย่างเป็นทางการ ในปี พ.ศ. 2550 ปัจจุบันคุณทอมทำงานเป็นพ่อครัวในร้านอาหารไทย ชื่อ โอม คาเฟ่ (<http://www.omcafe.ru>) ที่ตั้งอยู่ใจกลางเมืองมอสโกว์ บนถนนโนวีย อารบัต ภายในร้านตกแต่งสไตล์ฮินดู เนื่องจากเจ้าของร้านชาวรัสเซียนับถือศาสนาฮินดูและมีการเสิร์ฟอาหารมังสวิรัตด้วย นอกจากร้านโอม คาเฟ่ แล้ว ในมอสโกว์ยังมีร้านอาหารไทยอีก 4 แห่ง คือ ร้านไท คาเฟ่, ร้านบ้านไทย, ร้าน Blue Elephant ซึ่งเป็นแฟรนไชส์ร้านอาหารไทย และร้าน Тай слон หรือ ช้างไทย ร้านอาหารไทยที่เปิดกิจการในรัสเซียทุกร้านล้วนมีเจ้าของกิจการเป็นชาวรัสเซียทั้งสิ้น แต่จะต่างกันตรงที่กลุ่มลูกค้าที่เป็นตลาดเป้าหมาย หรือ Target Market เช่น ร้าน Blue Elephant จะเน้นกลุ่มลูกค้าชาวยุโรป ในขณะที่ลูกค้าของร้านโอม คาเฟ่ จะมีทั้งชาวรัสเซียและชาวยุโรป รวมถึงคณะทัวร์นักท่องเที่ยวชาวไทยด้วย

เมนูยอดนิยมของทางร้านที่ขาดไม่ได้คือ ต้มยำกุ้ง ที่ลูกค้าชาวรัสเซียยินดีจ่าย 450 รูเบิล หรือ 540 บาท (อัตราแลกเปลี่ยน 1 รูเบิล : 1.20 บาท) เพื่อให้ได้ลิ้มรสอาหารเลื่องชื่อของไทย ซึ่งประกอบด้วยส่วนผสมหลักอย่างกุ้งที่นำเข้ามาจากบังคลาเทศ กิโลกรัมละ 450 – 550 บาท รวมถึงสมุนไพร เครื่องเทศต่างๆ ของไทยที่สั่งตรงมาจากประเทศไทยเดือนละครั้ง เพื่อให้ได้รสชาติอาหารไทยแท้ ที่เมื่อเปรียบเทียบกับราคาแล้วนับว่าคุ้มค่าทีเดียว ส่วนเครื่องปรุงต่างๆ ของไทย เช่น น้ำปลา ก็หาซื้อได้ที่ตลาดเคียฟ ในมอสโกว์

สำหรับคนไทยที่ต้องการมาทำงานเป็นพ่อครัวที่ร้านอาหารไทยในรัสเซีย คุณทอมแนะนำว่าให้ติดต่อผ่านทางกระทรวงแรงงานของไทยเพื่อป้องกันการถูกหลอกจากนายจ้างจัดหาแรงงานเถื่อน ทั้งนี้ต้องผ่านการอบรมด้านการปรุงอาหารและใบรับรองการเป็นพ่อครัว สิ่งที่สำคัญที่สุดอีกอย่างหนึ่งคือภาษารัสเซีย เนื่องจากระบบงานในครัวที่นี่ต้องใช้ภาษารัสเซียในการติดต่อสื่อสารทั้งหมด รายได้ต่อเดือน ประมาณ 2,500 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ หรือ 85,000 บาท (อัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์ : 34 บาท) เวลาทำงานคือ ตั้งแต่ 11.00 น. ถึง 23.30 น. ในกรณีที่ต้องทำงานหลังเที่ยงคืนเป็นเวลาครึ่งชั่วโมงหรือ 1 ชั่วโมงเป็นต้นไป จะได้ค่าล่วงเวลาอีกครั้งวัน

เมื่อถามถึงความใฝ่ฝันสูงสุดของก๊ากไทยในต่างแดนอย่างคุณทอม ก็ได้รับคำตอบว่าคุณทอมตั้งใจที่จะเปิดร้านอาหารไทยที่นำเสนออาหารไทยต้นตำรับให้ลูกค้าชาวรัสเซียได้ลิ้มลองท่ามกลางบรรยากาศการตกแต่งสไตล์ไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพราะปัจจุบันร้านอาหารไทยส่วนใหญ่ในรัสเซียจะตกแต่งร้านตามความชอบของเจ้าของกิจการชาวรัสเซียมากกว่าการคำนึงถึงเสน่ห์ความเป็นไทย อีกทั้งวัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหารก็ถูกตัดแปลงให้ถูกปากลูกค้าชาวยุโรปมากขึ้น ทำให้เสียเอกลักษณ์ของอาหารไทยไปด้วย แต่เนื่องด้วยค่าเช่าที่มีราคาสูงในมอสโกถึง 5,500 เหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน หรือ 187,000 บาท (อัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์ : 34 บาท) ทำให้ทุนถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเปิดร้านอาหารไทยในรัสเซีย นอกเหนือจากข้อบังคับทางกฎหมาย เช่น ใบอนุญาตที่จำเป็นในการขอเปิดร้านอาหารในรัสเซียจำนวน 9 รายการ ได้แก่

1. ใบอนุญาตผู้ประกอบการ
2. ใบอนุญาตเรื่องไฟฟ้า
3. ใบอนุญาตเกี่ยวกับน้ำประปา และฮีตเตอร์
4. ใบอนุญาตในการขายเบียร์
5. ใบอนุญาตในการขายเหล้า
6. ใบอนุญาตจากหน่วยดับเพลิง
7. ใบอนุญาตจากกรมตำรวจ
8. ใบรับรองความสะอาดจากกระทรวงสาธารณสุข
9. ใบคุ้มครองผู้บริโภค ที่จะต้องกำหนดปริมาณอาหารแต่ละจานให้ได้ตามมาตรฐาน

ผู้ที่ต้องการเปิดร้านอาหารต้องนำไปอนุญาตทั้ง 9 รายการ (หากขาดรายการใดรายการหนึ่งทางการสามารถสั่งปิดร้านได้ทันที) ขึ้นต่อกระทรวงสาธารณสุขของรัสเซีย และจะต้องส่งตัวอย่างอาหารไปตรวจที่ห้องแล็บ หลังจากนั้นก็จะมีการมาสุ่มตรวจอาหารที่ร้านอีกเป็นระยะๆ ซึ่งทางกระทรวงสาธารณสุขของรัสเซียจะให้ความสำคัญกับคุณภาพอาหารมาก จึงกำหนดให้ทางร้านอาหารต้องมีสูตรในการปรุงอาหารแต่ละชนิดที่มีหน่วยวัดมาตรฐานและคงที่ รวมถึงการขอให้ทางร้านอาหารคำนวณปริมาณแคลอรีของอาหารแต่ละจานที่เสิร์ฟในร้านด้วย

สิ่งที่คุณทอมอยากฝากถึงคนไทย คือ ขณะนี้หลายๆ ประเทศ ได้เข้ามาบุกตลาดรัสเซียแล้ว เนื่องจากรัสเซียเป็นประเทศที่ใหญ่ มีจำนวนประชากรเยอะ และเป็นประชากรที่มีกำลังซื้อสูง จึงถือเป็นอีกตลาดหนึ่งที่น่าสนใจสำหรับนักลงทุนชาวไทย โดยเฉพาะอาหารไทย ซึ่งเป็นธุรกิจที่ได้รับความนิยมจากลูกค้าชาวรัสเซีย ที่รู้จักอาหารไทยจากการแนะนำแบบปากต่อปาก (Word of mouth) และยินดีที่จะจ่ายสำหรับอาหารที่อร่อยและดีต่อสุขภาพอย่างอาหารไทย ด้วยเหตุนี้ทำให้ธุรกิจร้านอาหารไทยในรัสเซียได้รับผลกระทบจากพิษเศรษฐกิจแค่เพียงน้อยนิดเท่านั้น

บทสัมภาษณ์ Therapist ไทยในรัสเซีย

ทางคณะอาจารย์ของโครงการฯ ได้มีโอกาสสัมภาษณ์ Therapist หรือหมอนวดแผนไทยในเมืองเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก 2 ท่าน คือ คุณจิราภรณ์ ชนะ (คุณกบ) และ คุณปรียา ศรีดาวงค์ (คุณยา) ทั้ง 2 ท่านทำงานอยู่ที่ร้าน MOPS Thai Massage Day Spa (www.mopsspa.ru) ซึ่งเป็นสปาไทยที่เปิดกิจการมาเป็นเวลา 3 เดือน ชื่อ MOPS หรือ (МОПС) ในภาษารัสเซีย หมายถึงสุนัขพันธุ์ปิ๊ก เนื่องจากเจ้าของกิจการชาวรัสเซียเชื่อว่า เสียงเห่าของสุนัขพันธุ์นี้เปรียบเหมือนการเรียกลูกค้าเข้ามาใช้บริการที่ร้าน การนวดที่ทางร้านนำเสนอให้ลูกค้าก็มีให้เลือกหลากหลาย ได้แก่

- นวดแผนไทย
- นวดอโรมา
- นวดแบบ Swedish
- นวดหน้า
- นวดศีรษะด้วยน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น
- นวดกดจุดเท้า
- นวดสำหรับหญิงตั้งครรภ์
- นวดเพื่อลดสัดส่วน (Slimming) ด้วยการ Scrub และ Wrap
- นวดหิน

บริการที่ได้รับความนิยมจากลูกค้าชาวรัสเซีย จะแตกต่างกันตามเพศ เช่น ลูกค้าผู้ชายนิยมการนวดแบบไทยประคบ ที่ใช้ลูกประคบที่สั่งนำเข้าจากประเทศไทย ส่วนลูกค้าผู้หญิงนิยมการนวดแบบอโรมา แบบ Swedish และแบบลดสัดส่วน (Slimming) ปัจจุบันการนวดหิน ซึ่งใช้หินที่ถูกนำมาทำให้ร้อน กำลังได้รับความนิยมในกลุ่มลูกค้าเช่นกัน ค่าบริการนวดโดยเฉลี่ย คือ 2,100 รูเบิลต่อชั่วโมง หรือ 2,520 บาท (อัตราแลกเปลี่ยน 1 รูเบิล : 1.20 บาท) ยกเว้นการนวด 4 มือ ที่ต้องใช้ Therapist 2 คนต่อลูกค้า 1 คน ค่าบริการจะสูงกว่า คือ 4,900 รูเบิลต่อชั่วโมง หรือ 5,880 บาท (อัตราแลกเปลี่ยน 1 รูเบิล : 1.20 บาท)

สำหรับ Therapist ต้องทำงานวันละ 8 ชม. ตั้งแต่ 14.00 – 22.00 น. มีวันหยุด 1 วันครึ่ง ต่ออาทิตย์ ได้รับเงินเดือนประมาณ 1,000 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ ประมาณ 34,000 บาท (อัตราแลกเปลี่ยน 1 ดอลลาร์ : 34 บาท) โดยจะแบ่งจ่ายเดือนละ 2 ครั้ง และค่าทิปจากลูกค้า สูงสุดที่ผู้ให้สัมภาษณ์เคยได้รับ คือ 1,000 รูเบิลต่อชั่วโมง หรือ 1,200 บาท (อัตราแลกเปลี่ยน 1 รูเบิล : 1.20 บาท) นอกจากนี้นายจ้างยังมีสวัสดิการสำหรับพนักงาน เช่น มีอาหารให้ทานวันละ 2 มื้อ ให้ข่าวสารจำนวน 10 กิโลกรัมต่อเดือน และมีที่พักให้อยู่ฟรี

ขณะนี้สปาไทยกำลังเป็นที่นิยมในประเทศรัสเซีย ทั้งในเมืองมอสโกและเมืองเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก นอกจาก MOPS Spa ยังมีสปาไทยชื่อ “ 7 Крaсок ” (อ่านว่า เซม คราโซก) หรือ 7 สี ที่มีกว่า 10 สาขาในมอสโก และอีกสาขาในเมืองเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก ซึ่งสปาไทยทุกแห่งในรัสเซียล้วนมีเจ้าของกิจการเป็นชาวรัสเซีย ยกเว้น สะบายดี สปา ที่มีเจ้าของเป็นชาวลาว

คำแนะนำสำหรับหมอนวดชาวไทยที่สนใจมาทำงานที่รัสเซีย คือ ควรติดต่อผ่านกระทรวงแรงงานเพื่อป้องกันการถูกหลอกลวงจากบริษัทเถื่อน และจะต้องได้รับใบรับรองการนวดแผนไทยจากกระทรวงสาธารณสุขก่อน สำหรับความรู้ด้านภาษารัสเซียก็ถือเป็นสิ่งที่จำเป็น ในกรณีของคุณกบและคุณยาซึ่งไม่มีความรู้ด้านภาษารัสเซียมาก่อน จึงต้องใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารกับลูกค้า แต่ก็ได้แค่เพียงแค่การสื่อสารเบื้องต้น ซึ่งทั้ง 2 ท่านบอกตรงกันว่าถ้าหากสามารถพูดภาษารัสเซียได้ก็จะช่วยให้สามารถสื่อสารและเข้าใจความต้องการของลูกค้าชาวรัสเซียได้มากกว่านี้